

Zuidlaarder paardenmarkt

89

Burgemeester van Valkenburg ging de kunst afkijken

Jhr. mr. F. H. van Kinschot, die niet alleen eerste burger van de Sleutelstad, doch ook ere-burger van Zuidlaren (Dr.) is, heeft zich reeds Zondag met zijn echtgenote naar dit onder de rook van Groningen gelegen prachtige dorp begeven. Heden was hij tegenwoordig op de befaamde Zuidlarensse paardenmarkt, waar hij met bijzondere belangstelling kennis nam van de aangevoerde dieren.

Ook de burgemeester van Valkenburg, de heer W. M. van der Harst, kwam de beroemde paardenmarkt in ogenschouw nemen. Hij was vergezeld van de marktcommissie en hoopte ideeën op te doen voor de paardenmarkt in zijn gemeente, die meer en meer aan het kwijnen is.

Volgend jaar zal de burgemeester van Zuidlaren en de marktcommissie 'n te- genbezoek aan Valkenburg brengen, ten- einde als geroutineerde „vakmensen" de nodige tips te geven. Voorlopig weet men het sluimeren van de Valkenburgse paardenmarkt aan het verminderen van het aantal paarden en aan het ontbre- ken van de goederenhandel, die op de Zuidlarensse paardenmarkt altijd verte- genwoordigd is.

De Zuidlarensse markt boekte dit jaar een record. Er werden 2113 paarden aangevoerd (v.j. 2024). Bovendien waren er 1073 koeien (v.j. 979). Met dit aantal overschreed de aanvoer van koeien voor het eerst in de historie de duizend.

De goederenhandel bezette een kraampjesrij van drie kilometer lengte, terwijl men voor 7,2 km. lengte had aangevraagd.

Deze markt kan de grootste van ge- heel West-Europa worden genoemd. Vori- g jaar waren er op de eerste dag al- leen al ongeveer 175.000 bezoekers en er

werden 25.000 Zuidlaarder bollen (kren- tebroden) verkocht. Stapelt men deze bollen op elkaar, dan krijgt men een hoogte van 2,5 km!

Gisteravond heeft jhr. mr. Van Kin- schot, die, zoals bekend, ook vele jaren burgemeester van Zuidlaren is geweest, onder grote belangstelling de Zuidla- rense Landbouwbeurs, welke aldaar reeds voor de vierde maal wordt gehou- den, geopend. Spreker, die als ere-bur- ger trots was op hetgeen „zijn" plaats thans heeft bereikt, zeide dat deze beurs op treffende wijze de eeuwenoude traditie der Zuidlarensse paardenmarkt aanvult en daardoor bewijst, dat deze gemeente met haar tijd is meegegaan. Spreker was van oordeel, dat deze beurs haar voorgangsters overtreft en besloot met het uitspreken van de beste wen- sen voor beurs, paardenmarkt en Zuid- laren. Het was hierna mev. J. M. van Kinschot—Dorhout Mees, die het lint, dat de toegang tot de beurs versperde, doorknipte. Vervolgens maakte het ge- zelschap een rondwandeling over de beurs, tijdens welke rondgang de be- zoekers met belangstelling kennis na- men van het geëxposeerde landbouw- materiaal.

Collegiale belangstelling

Het dorpje Valkenburg bij Leiden kan bogen op een nog oudere paarden- markt dan Zuidlaren. Deze meer dan duizend jaar oude markt — die niets dan uitsluitend paarden- en veemarkt is zonder kramen, kermis en dergel- ijke — is de laatste tijd echter aan het verlopen, waarschijnlijk door de me- chanisatie van het landbouwbedrijf. Burgemeester W. M. v. d. Harst was daarom met de marktcommissie naar Zuidlaren gekomen om eventuele ideeën op te doen voor de Valkenburgse markt, die op de tweede Woensdag in September gehouden wordt. Zij zeiden overweldigd te zijn door het gewoel en het intense leven in het oude Hondsrug- dorp.

MOEILIJKE STUDIE

Er was één bezoeker op wie deze getallen wel een zeer bijzondere in- druk maakten. Dat was burgemeester v.d. Harst van Valkenburg bij Leiden. Deze gemeente heeft een eeuwenoude paardenmarkt — meer dan duizend jaar oud, zei de burgemeester — maar de aanvoer, die in 1530 rond drie duizend bedroeg, wordt steeds minder. De markt is aan het verlopen en nu was de burgemeester naar Zuidlaren gekomen om eens te zien, wat nu toch wel 't geheim was van de grote aanvoer op deze markt. Hij had een speciale studie-commissie meegebracht, en naar men ons verzekerde, waren er zelfs twee commissieleden bij, die met de paarden zelf konden spreken. We heb- ben niet gezien, dat ze de paarden wat gevraagd hebben, dus we kunnen daar niet voor instaan, maar in elk geval was het wel een bewijs, dat men in Valkenburg de zaken serieus wil aan- pakken.

Valkenburg kijkt kunst in Zuidlaren af

Paardenmarkt met 75.000 bezoekers

Samen met zijn marktcommissie heeft burgemeester W. F. van der Harst uit Valkenburg bij Leiden gisteren een be- zoek gebracht aan de Zuidlaarder paar- denmarkt.

De burgemeester maakt zich zorgen over de jaarlijkse paardenmarkt in zijn eigen gemeente. Elk jaar is de aanvoer geringer en neemt de belangstelling on- danks alle propaganda af. Duizend jaar is die Valkenburger markt er nu al en toch wil het er niet mee. En in Zuid- laren, waar de markt nog „maar" 750 jaar oud is, gaat het wel goed. Er wer- den gisteren 2113 paarden aangevoerd (89 meer dan vorig jaar) en er kwamen naar schatting 75.000 bezoekers.

Burgemeester Van der Harst wilde hier het zijne van hebben en liet zich daarom gisteren door Zuidlaarder des- kundigen uitvoerig voorlichten.

Burgemeester W. M. van der Harst uit Valkenburg bij Leiden, zei letterlijk: „Mijn indrukken van de Zuidlaarder markt zijn werkelijk verbijsterend". De sfeer rondom de Zuidlaarder markt is dan ook van bijzondere betekenis. Niet alleen de duizenden paarden trekken meer dan 150.000 bezoekers. Het is ook de grote kermis, die zo gezellig wordt ingericht, dat velen alléén daarom reeds naar Zuidlaren trekken. En nog zijn die wakkere Zuidlaarders niet tevreden. Het moet nog grootser, nog perfecter worden. De vier jaar geleden opgerichte Land- bouwbeurs is er één bewijs van. Zeer be- scheiden begonnen heeft deze beurs on- der leiding van voorzitter D. de Ruiters thans het heie sportveld in beslag gene- men!

Amno 1952.

21 Oct.

Commentaren uit de Ned. Pers. over de reis van Burg. v.d. Harst en het Markt. comité.

4. Bakker Kroes bood ten gemeentehuize de burgemeester van Valkenburg (bij Leiden), de heer W. M. v. d. Harst, een Zuidlaarder bol aan.

Valkenburgers op de Paardenmarkt in Zuid-Laren.

Valkenburg heeft zich in één klap bekendheid verworven door de aanwezigheid van Burgemeester W. M. v. d. Harst en het voltallige Paardenmarkt comité op de Zuidlarense paardenmarkt.

Hiertoe waren zij uitgenodigd door de Burgemeester en gemeente bestuur van Zuidlaren.

Er kan gesproken worden van een **Vorstelijke** ontvangst ten gemeente huize van Zuidlaren door de Burgemeester en vele hoge autoriteiten.

Uit alle delen van het land waren persvertegenwoordigers in de Raadszaal aanwezig om de woorden van de sympathieke Burgemeester J. H. Roukema op te vangen en het land inzenden.

In zijn toespraak memoreerde hij dat dit de 752e jaar markt was. Momenteel de grootste van Europa.

Dat de aanvoer van paarden het vorig jaar 2024 paarden was en thans in 1952 niet minder dan 2113, zegge een en twintig honderd dertien paarden.

Vorig jaar 979 koeien, thans 1071 koeien. Thans 6 schapen.

268 kramen (standwerkers), waarvoor een aanvraag was van 500.

De markt in stijgende lijn, zoals de cijfers aangeven. De markt bezocht door 175.000 mensen. Een verkoop van 24 à 25000. Drentse stoeten. Een prachtige landbouwbeurs, vier jaar geleden klein begonnen, thans uitgegroeid tot een wereldgebeuren.

Ook Burgemeester Van der Harst greep

op het juiste moment de gelegenheid om voor de belangen van zijn gemeente te pleiten, door de landelijke pers mede te delen dat Valkenburg zich kan beroemen op de meer dan 1000 jaar oude Paardenmarkt, de oudste hier in het land.

Voor Valkenburg is het van het allergruotste belang dat er gesproken kan worden van een zeer belangrijke Good-Will reis, waar zeer veel zakelijke ervaring is opgedaan.

Geen moment van de zeer lange en drukbezette dag is door de Burgemeester en het Comité onbenut gelaten om zich van de gang van zaken in Zuidlaren te laten voorlichten, zich te oriënteren en ervaring op te doen.

Dinsdagnacht 3 uur was het comité onder ervaren besturing van de Burgemeester vertrokken naar Zuidlaren, vandaar om 11 uur Woensdagavond in Valkenburg werd teruggekeerd.

Tijd voor humor is er ook geweest, waar van de Burgemeester Van der Harst bij aankomst nog eens extra melding maakte.

Als gewone burgers waren zij uit Valkenburg vertrokken en als Heere boeren, waar ze op de markt in Zuidlaren ook voor werden aangezien, allen met een Zuidlarense wandelstok teruggekeerd.

Verscheidene ingezetenen van Valkenburg werden op de Zuidlarense paardenmarkt aangetroffen, die de verre reis op eigengelegenheid hadden gemaakt en hiermede aantoonde hoezeer de paardenmarkt hun trekt en na aan het hart ligt.

90/
Ann o
1952

31 Oct
1952

Onder de tienduizenden en nog eens tienduizenden bezoekers kwam eisteren ook de Commissaris der Koningin in Drenthe, mr J. Cramer een kijkje nemen. Hij werd rondgeleid door burgemeester Roukema, in wiens gezelschap zich 's ochtends de burgemeester van Valkenburg bij Leiden, de heer W. M. van der Harst bevond. Zijn 1500 inwoners tellende gemeente bezit een paardenmarkt, die kan boeren op de respectabele ouderdom van 1000 jaar. Het gaat echter niet zo best meer met die paardenmarkt van Valkenburg en daarom kwam burgemeester Van der Harst in Zuidlaren eens rondneuzen om te zien of hij nieuwe ideeën kon ondoen, die zijn paardenmarkt weer nieuw leven kunnen inblazen. Ook hij heeft wel gemerkt dat het gemeentebestuur van Zuidlaren alles in 't werk stelt om de markt zo aantrekkelijk mogelijk te maken.

Links:
Paarden-
markt Comité
VALKENBURG
bij de paarden-
te ZUIDLAREN.
Rechts
vragen stellen
aan de Markt-
meester van
Zuid-Laren.

Burgemeester W. F. van der Harst uit Valkenburg bij Leiden heeft zorgen. Vrij ernstige zorgen zelfs. Ze betreffen de jaarlijkse paardenmarkt. Het gaat namelijk niet goed met die markt, elk jaar is de aanvoer geringer en neemt de belangstelling — ondanks alle propaganda — af. Duizend jaar is die Valkenburger markt er al en toch wil het er niet mee. In Zuidlaren, waar de markt nog „maar“ 750 jaar is, gaat het wel goed. Burgemeester Van der Harst wilde er het zijne van weten en zo kwam het, dat we hem gisteren met zijn marktcommissie konden ontmoeten op de Zuidlaarder Markt.

De burgemeester van Valkenburg bij Leiden, waar de eertijds bloeiende paardenmarkt terugloopt, kwam met de complete Marktcommissie uit zijn gemeente een kijkje nemen en „les nemen“ bij zijn collega in Zuidlaren.

In Valkenburg spreekt het trotse verleden

7091

9 Sept. 53

Ann 1953

DE EERSTE PAARDENMARKT ZAL OOK DE LAATSTE ZIJN

OUDTIJDS LIEP DE GROTE WEG welke Noord- en Zuid-Holland met elkaar verbond langs de duinen. En waar deze weg de Oude Rijn passeerde ontstond reeds eeuwen voor de geboorte van Christus op een hoogte een nederzetting, welk de Romeinen versterkten en naar de vrouw van de keizer, Castellum Agrippinae noemden. Toen het Christendom in de lage landen vaste voet begon te krijgen werd hier een kerk gesticht, gewijd aan de Heilige Lambertus. Dat was in 837. Om het bestaan van deze kerk te verzekeren schonk de bisschop van Utrecht haar het recht telkenjare een paardenmarkt te houden.

Paardenmarkt in Valkenburg

VALKENBURG, 8 Sept. — „Hier komt op 9 September Nederlands oudste paarden- en jaarmarkt” leest men op alle wegen, die naar het kleine dorpje Valkenburg bij Katwijk leiden.

Burgemeester v. d. Harst gaat er prat op dat zijn gemeente inderdaad de oudste paardenmarkt van ons land heeft. Links en rechts worden traditionele markten opgeheven, vorig jaar de Leidse paardenmarkt, eerder die van IJsselmonde, Delft zag er ook geen brood meer in en kort geleden ging ook de Goudse paardenmarkt van de baan.

„Maar wij scheiden er niet mee uit”, zeggen de Valkenburgers, die vorig jaar een comité hebben bevormd om hun oer-oude markt nieuw leven in te blazen. Men neemt aan, dat de markt gelijk geboren is met de kerk in 837, zodat zij op een ouderdom van meer dan duizend jaar kan bogen.

kenburg de eerste, maar ook de laatste paardenmarkt van Nederland.

Alleen de koopman bleef

OP WEG naar deze aloude markt zagen we alleen maar auto's. Auto's in velerlei soort en grootte. En ook op de akkers konden we slechts twee ploegende paarden ontdekken. Dat was vijftig jaar geleden heel anders. Niet afgunstige stadsbesturen, maar de motor is nu de grote concurrent van de Valkenburgse paardenmarkt.

Toch stonden er bij de kerk nog zo'n 20 paarden, meest hitten. Ze trokken zich niets aan van de muziek van een marinekapel en van het lawaai van een zweefmolen en poppenkast op het kerkplein. Wat precies hetzelfde gebleven is als vijftig, misschien zelfs wel als vijfhonderd jaar geleden, is het type van de paardenhandelaar, die er nog steeds graag wat haveloos uit mag zien, ook al puilt zijn portefeuille in zijn binnenzak, die hij met een koperen kettinkje rond zijn hals tegen diefstal pleegt te verzekeren, uit van de bankbiljetten. Op klompen en met zijn onafscheidelijke wandelstok aan de arm monstert hij met scherpe blik de paarden en... het publiek. Veel kopers kon hij echter te Valkenburg niet ontdekken. Het waren hoofdzakelijk de inwoners van Valkenburg zelf. En de boeren uit Katwijk en verdere omgeving, die ter jaarmarkt kwamen, deden dit meer uit traditie, dan om paarden te kopen. Een deel van hen is zijn grond kwijt geraakt door de aanleg van het vliegveld, de anderen hebben zich toegelegd op grove tuinbouw, waar ze het desnoods zonder paard kunnen stellen, of ze werken met tractoren. De enkele paarden, die van eigenaar veranderden, werden meest aangekocht door groente- en melkboeren uit de omliggende steden.

Nog 75 miljoen paarden

MAAR HELEMAAL UITGESCHAKELD is het paard toch nog niet. Al wordt hun aantal telkenjare minder, toch lopen er volgens de jongste schattingen nog altijd zo'n 75 miljoen paarden op de aardbodem rond. Dat is alweer 1 mil-

lioën minder dan een jaar geleden en nog slechts 78 % van het aantal van deze viervoeters in de periode 1934—1938. Maar in Valkenburg zijn ze met een heel minniem percentsatige van deze wereldbevolking al tevree, en om er wat meer van op hun jaarmarkt te krijgen, loofden ze premies uit voor de grootste aanvoer. Het resultaat was niet bepaald om zich over te verheugen: de winnaar van de eerste premie kwam met slechts drie paarden.

De toekomst

WIJ ZULLEN ook de laatste paardenmarkt van Nederland hebben, zeggen burgemeester Van der Harst en zijn mannen, en ze zijn andere wegen gaan zoeken. Ze bezochten in Drente Zuidlaren, waar elk jaar nog zo'n 2000 paarden op de jaarmarkt staan, en zagen daar, hoe groot daar de belangstelling van de tienduizenden bezoekers voor een verkooptentoonstelling van landbouwwerktuigen, zaaiadren e.d. was. Die richting wil men nu in Valkenburg ook uit, en in een zijstraat stonden gisteren dan ook reeds enkele vrachtauto's ten verkoop opgesteld, met heel wat meer krachten in de motor dan de 20 paarden aan het lijntje gezamenlijk konden opbrengen. Verder organiseert men gymnastiekdemonstraties en motorwedstrijden, die vrij veel publiek trekken. Of het de inwoners van het dorpje Valkenburg echter ooit gelukken zal iets van de oude roem te heroveren, menen we te moeten betwijfelen.

Het is dan ook welhaast niet aan twijfel onderhevig, dat de bewoners van het dorp Valkenburg op de oudste paardenmarkt van ons land kunnen bogen. Eens behoorde deze markt tot de grootste van Europa. Uit Duitsland, uit Frankrijk, uit Spanje kwamen de kooplieden naar hier. De geschiedboeken spreken van markten met een aanvoer van meer dan 3000 paarden. Er mochten ook andere koopmansgoederen worden verkocht, zodat in de late Middeleeuwen de markt 16 dagen duurde, te weten van acht dagen voor tot acht dagen na St Lambert. Ten teken, dat de markt begon hing de koster een lang kruis naast de deur (dit gebeurt nu nog op de jaarmarkt te Voorschoten). Daar de koster ook nog elke morgen de markt moest inluiden, verdiende hij enkele stuivers extra. Er waren er velen, die aan de jaarmarkt verdienden, wat afgunst en nijd onder de naburen veroorzaakte. Toen de ambachtsheer eens onenigheid met zijn Valkenburgers had, verkocht hij de marktrechten zelfs aan Vlaardingen, maar ingrijpen van hogerhand deed Valkenburg de paardenmarkt behouden. De concurrentie werd echter groot, en de paardenmarkt zou in het dorp misschien reeds lang verdwenen zijn, had een hoge instantie niet bepaald, dat in geheel Zuid-Holland geen paard ouder dan een half en jonger dan zes jaar verkocht mocht worden vóór de Valkenburgse paardenmarkt.

Eens 3000, nu 20

IN VELE OMLIGGENDE PLAATSEN zijn de paardenmarkten nu verdwenen, en al herinneren oude Valkenburgers zich nog, dat 900 paarden rond de kerk stonden, de tegenwoordige jeugd kan zich met moeite een markt met meer dan 200 herinneren. De laatste jaren werd zelfs de honderd niet meer bereikt, en op de Woensdag j.l. gehouden markt stonden nog slechts 20 paarden aan bij de kerk gespannen touwen. Het gemeentebestuur en een marktcomité van actieve plaatselijke middenstanders stellen alles in het werk de paardenmarkt te behouden. Hun devies luidt: In Val-